

PRAMENY PRÁVA

PRAMENY PRÁVA

PRAMENY OBECNĚ

❖ *KONTINENTÁLNĚ-EVROPSKÝ SYSTÉM*

PRÁVNÍ NORMATIVNÍ AKT
NORMATIVNÍ SMLOUVA

❖ *ANGLO-AMERICKÁ /SASKÁ/ RODINA PRÁVA*

PRÁVNÍ OBYČEJ
PRECEDENT
PRÁVNÍ LITERATURA
DALŠÍ PRAMENY

Psané a nepsané prameny

Psané prameny /právo/ – ius scriptum se prosazují v kontinentálně-evropském právu = **právní předpis**

Nepsané prameny /právo/ – ius non scriptum především v anglosaském právu, systému

- Anglosaská právní rodina, „common law“ - **původně** právní obyčeje, dnes – marginální význam, dominují právní předpisy (tzv. statutes, bills) a „case law“
- V mezinárodním právu účinné i na kontinentu
- Tradiční právní systémy (Afrika)

Počátky pramenů práva

-První prameny – nepsané, soukromoprávní sepsání

-Právní řád v Řecku a v Římě (zákon 12 desek, Justiniánův zákoník)

Přirozenoprávní přístup – pramenem boží vůle, příroda, lidská přirozenost, absolutní duch = dáno z povahy lidského bytí

Pozitivistická škola – prameny práva pochází jedině od státu, stanoví je zákonodárce, lidé

Z preambule Ústavy ČR se dovozuje, že přirozené právo se projevuje skrze právo pozitivní, které je cestou právních principů uznává

PRAMENY OBEČNĚ

MATERIÁLNÍ SMYSL

FORMÁLNÍ SMYSL

(ZDROJ, PŘÍČINA VZNIKU)

(FORMA)

↗ *VNĚJŠÍ* – ZDROJE POZNÁNÍ PRÁVA

FORMA

↘ *VNITŘNÍ* – STRUKTURA PRÁVNÍ NORMY

↗ *UŽŠÍ* – VÝSLEDEK, REZULTÁT ČINNOSTI

FORMA

↘ *ŠIRŠÍ* – STANOVENÝ POSTUP ⇒ PRAMEN

PRÁVA

PRAMENY OBECNĚ

➤ *MEZINÁRODNĚ-PRÁVNÍ*

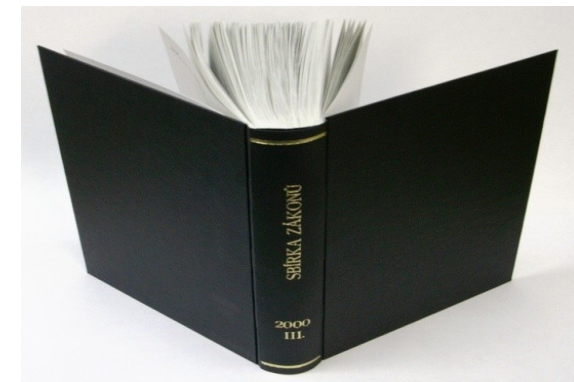
DLE VZNIKU

KONCEPCE - MONISTICKÁ

➤ *VNITROSTÁTNÍ* - **DUALISTICKÁ**

FORMA ZNAMENÁ:

1. PŘECHOD OD NEURČITÉHO K URČITÉM
2. PŘECHOD NEPUBLIKOVANÉHO K PUBLIKACI

ČLENĚNÍ PRAMENŮ PRÁVA V ČR

PODLE TOHO, KDO VYDÁVÁ:

PARLAMENT

POSLANECKÁ SNĚMOVNA → Ú, ÚZ, Z, NORMATIV.
SMLOUVY

SENÁT → ZÁK. OPATŘENÍ

VLÁDA → NAŘÍZENÍ VLÁDY

MINISTERSTVA, ÚSTR. ST.

ORGÁNY → VYHLÁŠKY

OBECNÍ ZASTUPITELSTVA → OBECNĚ-ZÁVAZNÉ
VYHLÁŠKY

SAMOSTATNÁ PŮSOBNOST

ODVOZENÁ (PRÁVOMOC)

PODLE PRÁVNÍ SÍLY: ČLENĚNÍ

NEJVYŠŠÍ (Ú, ÚZ)

VYŠŠÍ (Z, ZO)

NIŽŠÍ (VŠECHNY OSTATNÍ)

⇒ DLE PŮVODNOSTI -DELEGACE /ABSOLUTNĚ CHÁPANÁ PR. SÍLA/

A) **PRIMÁRNÍ** /ZÁKONNÉ PRÁVNÍ NORMATIVNÍ AKTY/,
POCHÁZÍ OD ZÁKONODÁRNÉ MOCI A ORGÁNŮ ÚZEMNÍ
SAMOSPRÁVY

B) **SEKUNDÁRNÍ** /PODZÁKONNÉ / , POCHÁZÍ OD VÝKONNÉ
MOCI A ORGÁNŮ ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVY

⇒ DLE ODVOZENOSTI /RELATIVNĚ CHÁPANÁ PR. SÍLA/

A) **PŮVODNÍ** OD NIČEHO NEODVOZENÉ

ČLENĚNÍ

PODLE KOMPETENCE

VĚCNÁ

OBCE A KRAJE

/CHYBÍ VYMEZENÍ SPOLEČNÉ PŮSOBNOSTI/

ČASOVÁ

OMEZENÁ

NEOMEZENÁ (NAPŘ. ZÁKONNÉ OPATŘENÍ)

PROSTOROVÁ (ÚZEMNÍ)

LOKÁLNÍ

CELOSTÁTNÍ

VZTAH PRIMÁRNÍHO A SEKUNDÁRNÍHO NORMATIVNÍHO PRÁVNÍHO AKTU

- ❑ K PROVEDENÍ, KONKRETIZACI PRIMÁRNÍHO (BÝVÁ OBČAS PŘEKROČENO)
- ❑ NA ZÁKLADĚ VÝSLOVNÉHO ZMOCNĚNÍ (ČL. 78 Ú – ZMOCNĚNÍ VLÁDY)
- ❑ NESMÍ SI ODPOROVAT (V PRAXI SI NĚKDY ODPORUJÍ)

POZN.: TERCIÁLNÍ ODVOZENOST NÁŠ PRÁVNÍ ŘÁD NEZNÁ

ODLIŠNÉ PRAMENY PRÁVA V JEDNOTLIVÝCH PRÁVNÍCH ODVĚTVÍCH
ROZHODNUTÍ PREZIDENTA (ÚSTAVNÍ PRÁVO)

PROBLEMATIKA A ROLE **PRÁVNÍCH PRINCIPU** (*DOBŘE MRAVY*)

DEROGAČNÍ NÁLEZY ÚS

PROBLEMATIKA JUDIKATURY

Právní předpis legislativní	Právní předpis <u>exekutivy</u>					Právní předpis územní samosprávy	
Parlament ČR	Vláda ČR	Ministerstva a jiné ústřední správní úřady	Česká národní banka	Obce a kraje (v přenesené působnosti)	Prezident ČR	Obce	Kraje
ústavní zákony	nařízení	vyhlášky	vyhlášky	obecně závazné vyhlášky	některá rozhodnutí obecné povahy (rozhodnutí o amnestii)	obecně závazné vyhlášky	obecně závazné vyhlášky
zákony							
zákonná opatření Senátu PČR							

PRAVNÍ PRINCIPY (OBEČNE ZASADY PRÁVNÍ)

- NA ROZDÍL OD OBYČEJŮ JE VŠAK NENALÉZÁME VE SPOLEČNOSTI ALE V SAMOTNÉM SYSTÉMU PRÁVA
- NEJSOU KONKRÉTNÍ – MAJÍ VYŠŠÍ MÍRU ABSTRAKTNOSTI
 - MOHOU BÝT VÝJIMEČNĚ VYJÁDŘENY EXPLICITNĚ V PRÁVNÍM PŘEDPISU (OZ, ZÁK. PRÁCE, ZZVZ)
 - LZE JE Z PŘEDPISU DOVOZOVAT – Z Ú PLYNE PRÁVO NA PRÁCI
 - JSOU VYTVÁŘENY PRÁVNÍ TEORIÍ, OBVYKLE POCHÁZEJÍ UŽ OD DOBY ŘÍMSKÉHO PRÁVA
- MAJÍ Z PODSTATY PŘEDEVŠÍM ARGUMENTAČNÍ CHARAKTER (JEJICH KONKRÉTNÍ OBSAH JE SOUČÁSTÍ ARGUMENTACE *AD HOC*)
- NAPŘ. PRÁVO NA SPRAVEDLIVÝ PROCES, PRESUMPCE NEVINY, PŘEDVÍDATELNOST ROZHODNUTÍ

Nálezy Ústavního soudu

Specializovaná česká soudní instituce, která stojí mimo systém obecných soudů a jejímž základním posláním je garantovat ústavnost právního řádu a poskytovat ochranu základních lidských práv fyzických a právnických osob.

ÚS může zrušit nálezem právní předpis nebo jeho část. Je možné rozlišovat závaznost vlastního výroku rozhodnutí a odůvodnění rozhodnutí.

-Rozhodnutí o zrušení zákonů pro rozpor s ústavním pořádkem-

- Ostatní nálezy nebo usnesení Ústavního soudu

Hierarchie pramenů práva

- 1) Ústava, ústavní zákony,
 - 1a) právní principy
- 2) zákony, zákonná opatření Senátu PČR,
normativní smlouvy dle čl.10 Ústavy, nálezy ÚS
- 3) nařízení vlády
- 4) vyhlášky ministerstev a jiných správních úřadů
- 5) obecně závazné vyhlášky obcí a krajů
- 6) nařízení rad obcí a krajů

INTERNÍ INSTRUKCE

DRUHY : /DLE OKRUHU ZAVÁZAN./ NORMATIVNÍ A INDIVIDUÁLNÍ

ÚČEL : KONKRETIZACE ČINNOSTI, AKTY ŘÍZENÍ

KDO : NADŘÍZENÝ

ZMOCNĚNÍ : NETŘEBA SPEC. ZMOCNĚNÍ, PLY. Z ŘÍDÍCÍCH PRAVOMOCÍ

FORMA : NENÍ TŘEBA PÍSEMNÉ FORMY

SOULAD : S OBECNĚ ZÁVAZ. PRÁVNÍMI AKTY

PODOBA : NEJČASTĚJŠÍ – INSTRUKCE, - USNESENÍ- PŘÍKAZ,
POKYN - ROZKAZ

/VLÁDNÍ USNESENÍ, POKYNY NADŘÍZENÉHO V HOSPODÁŘSKÉ
SFÉŘE NEBO VEŘEJNÉ SPRÁVĚ /

EXTERNÍ DŮSLEDKY INTERNÍCH NORMATIVNÍCH INSTRUKCÍ

Interní instrukce (akty) = zvláštním druhem
právních aktů:

- normativní
- individuální

Interní normativní akty - obecnější platnost

Ve smyslu právním nemají obecnou závaznost, a
proto **NEJSOU PRAMENEM PRÁVA**

Charakter

Nesmějí být v rozporu s právními předpisy.

Vnitřní normativní instrukce nezavazují osoby a jiné subjekty nepodřízené orgánu, který instrukci vydal.

Ale mají mnohé externí důsledky:

Mohou zavazovat i osoby, které nejsou v služebním nebo pracovněprávním vztahu (např. pacienty v zdravotnickém zařízení, studenty školy, cestující v dopravních prostředcích).

Naopak vnitropodnikové normativní instrukce těžko budou mít nějaké vnější dopady na subjekty mimo okruh řízení, podřízených.

Druhy interních normativních instrukcí

- 1) Pokyny = „návod“.
- 2) Řády = organizační struktura, (školní řád, pracovní či organizační řád, apod.)
- 3) Směrnice = upravují vztahy a chování jednotlivých prvků nebo jednotek v rámci firmy
- 4) Usnesení vlády
- 5) Rozkazy

PŘÍKLAD INT. NORMATIVNÍ INSTRUKCE

První odjezdy lodí při zahájení plavební sezóny v sobotu 19. dubna 2008

BYSTRC	10:30	10:45	10:45	a dále dle jízdního řádu
Kozí horka	10:36	10:51	10:51	
Sokolské koupaliště	10:43	10:58	10:58	
U kotvy	10:49	11:04	11:04	
Osada	10:53	11:08	11:08	
Rokle	10:58	11:13	11:13	
Cyklistická	příjezd	11:25	11:25	
Hrad Veveří		11:35	11:35	
Mečkov		příjezd	11:41	
Skály			11:45	
VEVERSKÁ BÍTÝŠKA			11:55	
VEVERSKÁ BÍTÝŠKA			12:05	
Skály			12:15	
Mečkov		odjezd	12:19	
Hrad Veveří		11:40	12:25	
Cyklistická	odjezd	11:50	12:35	
Rokle	11:15	12:00	12:45	
Osada	11:20	12:05	12:50	
U kotvy	11:25	12:10	12:55	
Sokolské koupaliště	11:32	12:17	13:02	
Kozí horka	11:39	12:24	13:09	
BYSTRC	11:45	12:30	13:15	

Právní obyčej

Zásadně je třeba naplnění dvou jeho základních znaků:

Usus longaevis – zaužívání nebo též kvalifikované či dlouhodobé užívání

Opinio iuris – povědomost o právním charakteru obyčeje

Stejný význam má užití výrazu „*consuetudo longa*“ tedy dlouhodobý zvyk.

Obdobné označení „*opinio necessitatis*,“ povědomí o závaznosti

nebo delší „*opinio iuris sive necessitatis*,“ povědomí o právním charakteru a závaznosti.

PRAMENY OBECNĚ
PRÁVNÍ OBYČEJE

ZÁVAZNOST ZA TĚCHTO PODMÍNEK:

- A) *EXISTENCE* OD NEPAMĚTI /OKAMŽIK OFICIÁLNÍ PAMĚTI 1189, VLÁDA RICHARDA I./
 - B) *NEPŘERUŠENOST TRVÁNÍ* (KONTINUITY)
 - C) *ROZUMNOST*
 - D) *PRVEK LOKALITY*
 - E) *URČITOST*
 - F) *VYNUITELNOST*
 - G) *POKOJNÝ UŽITEK* (UTILITY)
 - H) *SHODA* (SOULAD S JINÝMI OBYČEJI)
-

Prameny obecně

Precedent

Individuální právní akt **soudního** nebo správního orgánu, první rozhodnutí v dané věci.

Precedentní rozhodování /soudcovská tvorba práva/ je typické pro anglo-americkou právní rodinu, systém /kulturu/ práva.

Pravomoc k tvorbě precedentů mají soudci tzv. vyšších soudů

PRAMENY OBECNĚ

PRECEDENT

- PRINCIPY VYTVÁŘENÍ PRECEDENTŮ :
- PRINCIP ZACHOVÁVÁNÍ PRECEDENTŮ,
STARE DECISIS
- PRINCIP HLEDÁNÍ ROZDÍLŮ – ZÁKLADNÍ
METODO-
LOGICKÝ POSTUP (ARGUMENTACE DISTINKCÍ)

PRÁVO ES A EU, POJEM AC

Právo ES (komunitární právo), budováno na principu subordinace členských států, je zde vlastnost přímého účinku a nadřazenosti při kolizi s nor. vnitrostátního práva

Právo EU (druhý a třetí pilíř), budováno na principu koordinace, tj. metoda mezivládní, schází prvek nadstátnosti

Acquis communautaire, veškeré normy a relevantní akty ES/EU současné i budoucí (ve formě návrhů), tj. charakterizuje dosaženou úroveň integrace

POVAHA PRÁVA ES

Už „jazyk“ zakládajících smluv se liší od běžných mezivládních dohod; zvláštní charakter potvrzen od rozsudku Van Gend en Loos (1962): Společenství „vytváří nový právní řád mezinárodního práva, v jehož prospěch státy, byť jen v přesně vymezených oblastech, omezily svá suverénní práva a jehož subjekty nejsou jen členské státy, ale i jejich příslušníci.“

A) vyplývá z **omezení suverenity** členských států, zakládající smlouvy obsahují prvek **supranacionality**, kterým se přenáší část suverénních práv států na nadnárodní entitu a dále **proporcionality**

B) je právním řádem ***sui generis***, prolamuje tradiční bipartici práva vnitrostátního a mezinárodního; kumuluje prvky obou systémů a vytváří novou kvalitu

HIERARCHIZACE NOREM DLE STUPNĚ PRÁVNÍ SÍLY

Zřizovací smlouvy a akty je pozměňující a doplňující („ústava“ v materiálním smyslu); na stejné úrovni jsou **obecné zásady právní**

Další prameny, které musí být v souladu a nesmí jim odporovat:

některé mezinárodní smlouvy v kompetenci ES, akty sekundární legislativy, konstantní judikatura ESD

PRIMÁRNÍ PRÁVO ES

Zakládající (zřizovací) smlouvy a rovněž akty je revidující, včetně příloh, protokolů a prohlášení, zejm. tedy tři zakládající smlouvy a jednak akty je modifikující

Dle rozsudku ESD (ve věci *Costa v. E.N.E.L.*) jsou „**více než pouhými mezinárodními smlouvami**“ (**prvek supranacionality**)
Jako prvotní pramen práva jsou souborem norem originární povahy

SEKUNDÁRNÍ PRÁVO ES

Akty orgánů Společenství

Legislativa vydaná na základě ustanovení zřizovacích smluv

Nařízení (akt unifikace práva, povinně publikován v Úředním věstníku, účinnost dnem stanoveným jinak 20. den, publikace na vnitrostátní úrovni nepřípustná)

Směrnice (akt harmonizace práva, zavedena praxe publikace v Úředním věstníku, ne u všech direktiv nezbytná)

Rozhodnutí (akt individuální povahy, závazný pouze pro subjekty dotčené rozhodnutím, např. oblast ochrany hospodářské soutěže)

Doporučení a stanoviska (nezávazná)

Akty sui generis (též jako „innominátní akty“, např. usnesení, rezoluce Rady, sdělení Komise – tzv. Bílá kniha apod.)

*Děkuji za
pozornost*

